EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 3. 6. 2026
COM(2026) 206 final

Odporúčanie

ODPORÚČANIE RADY

k hospodárskej, sociálnej, štrukturálnej a rozpočtovej politike a politike zamestnanosti Estónska

{SWD(2026) 206 final}

Odporúčanie

ODPORÚČANIE RADY

k hospodárskej, sociálnej, štrukturálnej a rozpočtovej politike a politike zamestnanosti Estónska

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1263 z 29. apríla 2024 o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1466/97 ([1]), a najmä na jeho článok 3 ods. 3,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

(1) V nariadení (EÚ) 2024/1263 sa stanovujú ciele rámca správy hospodárskych záležitostí, ktorými je podporovať zdravé a udržateľné verejné financie, udržateľný a inkluzívny rast a odolnosť prostredníctvom reforiem a investícií, ako aj zabrániť nadmerným deficitom verejných financií. V nariadení sa stanovuje, že Rada a Komisia vykonávajú mnohostranný dohľad v kontexte európskeho semestra v súlade s cieľmi a požiadavkami stanovenými v Zmluve o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ). Európsky semester zahŕňa predovšetkým formulovanie odporúčaní pre jednotlivé krajiny a dohľad nad ich vykonávaním.

(2) Komisia 16. júla 2025 prijala návrh nariadenia, ktorým sa zriaďuje Európsky fond pre hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť, poľnohospodárstvo a vidiek, rybárstvo a námorné záležitosti, prosperitu a bezpečnosť na roky 2028 – 2034 a ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2023/955 a nariadenie (EÚ, Euratom) 2024/2509 ([2]). Cieľom návrhu je zvýšiť účinnosť financovania z prostriedkov Únie tak, že sa zníži fragmentácia finančnej štruktúry, a podporiť členské štáty pri koordinácii ich hospodárskej politiky v súlade s článkom 175 (ZFEÚ).

---

[1] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1263 z 29. apríla 2024 o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1466/97 (Ú. v. EÚ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

[2] Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje Európsky fond pre hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť, poľnohospodárstvo a vidiek, rybárstvo a námorné záležitosti, prosperitu a bezpečnosť na roky 2028 – 2034 a ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2023/955 a nariadenie (EÚ, Euratom) 2024/2509 [COM(2025) 565 final]. Navrhované nariadenie je v súčasnosti predmetom rokovaní so spoluzákonodarcami.

(3) Komisia 25. novembra 2025 prijala stanovisko k návrhu rozpočtového plánu Estónska na rok 2026. Komisia v ten istý deň prijala na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 správu o mechanizme varovania na rok 2026, v ktorej neurčila Estónsko za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým bude potrebné hĺbkové preskúmanie. Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny ([3]), odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa ľudského kapitálu v Európskej únii a návrh spoločnej správy o zamestnanosti na rok 2026, v ktorej sa analyzuje vykonávanie usmernení pre politiky zamestnanosti a zásad Európskeho piliera sociálnych práv. Rada prijala odporúčanie týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny ([4]) 21. apríla 2026 a spoločnú správu o zamestnanosti a odporúčanie týkajúce sa ľudského kapitálu 9. marca 2026.

(4) Komisia uverejnila 29. januára 2025 Kompas konkurencieschopnosti, čo je strategický rámec, ktorého cieľom je posilniť globálnu konkurencieschopnosť Únie v nasledujúcich piatich rokoch. Sú v ňom identifikované tri transformačné požiadavky, a to inovácie, dekarbonizácia a konkurencieschopnosť a bezpečnosť, ktoré sú kritickými piliermi udržateľného hospodárskeho rastu. Európsky semester je zosúladený s Kompasom konkurencieschopnosti, čím sa zabezpečuje, aby hospodárske politiky členských štátov boli konzistentné so strategickými cieľmi Komisie, čím sa vytvára jednotný prístup k správe hospodárskych záležitostí, ktorý podporuje udržateľný rast, inovácie a odolnosť v celej Únii.

(5) Európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík sa v roku 2026 naďalej vyvíja súbežne so záverečnou fázou vykonávania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti (RRF) ([5]). Pre plnenie politických priorít v rámci európskeho semestra mali zásadný význam plány obnovy a odolnosti spolu s financovaním v rámci politiky súdržnosti, keďže tieto plány boli potrebné na účinné riešenie všetkých výziev identifikovaných v príslušných odporúčaniach pre jednotlivé krajiny vydaných v nedávnom cykle, resp. ich významnej podskupiny, pričom v programoch financovaných z európskej politiky súdržnosti sa museli zohľadňovať odporúčania pre jednotlivé krajiny. V nadväznosti na to, ako sa trvanie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti blíži ku koncu, je nevyhnutné naďalej zachovávať reformy a investície podporované a vykonávané v rámci tohto mechanizmu, a to najmä tie, ktoré prispievajú k riešeniu výziev identifikovaných v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny.

(6) Komisia 3. júna 2026 uverejnila správu o krajine týkajúcu sa Estónska na rok 2026. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Estónsko dosiahlo pri plnení príslušných odporúčaní, a hodnotilo sa v nej vykonávanie plánu obnovy a odolnosti Estónska. Na základe uvedenej analýzy sa v správe o krajine identifikovali najnaliehavejšie výzvy, ktorým Estónsko čelí. Okrem toho sa v nej posudzoval pokrok Estónska pri vykonávaní Európskeho piliera sociálnych práv a pri dosahovaní hlavných cieľov Únie v oblasti zamestnanosti, zručností a znižovania chudoby, ako aj pokrok pri dosahovaní cieľov Organizácie Spojených národov v oblasti udržateľného rozvoja.

(7) Rada 21. januára 2025 na základe posúdenia a odporúčania Komisie prijala odporúčanie, ktorým sa schvaľuje národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán

---

[3] Ú. v. EÚ C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj.

[4] Ú. v. EÚ C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj.

[5] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

Estónska ([6]). Plán sa vzťahuje na obdobie od roku 2025 do roku 2028 a predstavuje fiškálnu úpravu rozloženú na štyri roky. Rada odporučila tieto maximálne miery rastu čistých výdavkov: 7,1 % v roku 2025, 5,1 % v roku 2026, 3,6 % v roku 2027 a 3,2 % v roku 2028, čo zodpovedá maximálnym kumulatívnym mieram rastu vypočítaným s odkazom na základný rok 2023, a to 9,2 % v roku 2025, 14,8 % v roku 2026, 18,9 % v roku 2027 a 22,6 % v roku 2028.

(8) Útočná vojna Ruska proti Ukrajine a jej dôsledky predstavujú pre Európsku úniu existenčnú výzvu. Komisia vyzvala členské štáty, aby požiadali o koordinovanú aktiváciu národnej únikovej doložky Paktu stability a rastu s cieľom podporiť úsilie EÚ o dosiahnutie rýchleho a výrazného zvýšenia výdavkov na obranu ([7]) a Európska rada tento návrh uvítala 6. marca 2025. V nadväznosti na žiadosť Estónska prijala Rada 8. júla 2025 na základe odporúčania Komisie odporúčanie, ktorým sa Estónsku povoľuje odchýliť sa od odporúčaných maximálnych mier rastu čistých výdavkov ([8]). Obdobie aktivácie národnej únikovej doložky (v rokoch 2025 až 2028) umožňuje Estónsku zmeniť priority verejných výdavkov alebo zvýšiť verejné príjmy tak, aby trvalo vyššie výdavky na obranu neohrozili fiškálnu udržateľnosť v strednodobom horizonte.

(9) Estónsko 30. apríla 2026 predložilo svoju výročnú správu o pokroku za rok 2026 ([9]) týkajúcu sa dodržiavania odporúčaných maximálnych mier rastu čistých výdavkov a realizácie reforiem a investícií reagujúcich na hlavné výzvy uvedené v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny v rámci európskeho semestra. Vo výročnej správe o pokroku sa zohľadňujú aj polročné správy Estónska o pokroku dosiahnutom pri vykonávaní jeho plánu obnovy a odolnosti v súlade s článkom 27 nariadenia (EÚ) 2021/241.

(10) Rast reálneho HDP v roku 2025 bol 0,6 % a inflácia podľa HICP bola na úrovni 4,8 %. V prognóze Komisie z jari 2026 sa predpokladá nárast reálneho HDP o 1,6 % v roku 2026 a o 1,7 % v roku 2027, zatiaľ čo inflácia podľa HICP má byť na úrovni 4,4 % v roku 2026 a 2,9 % v roku 2027.

(11) Na základe údajov, ktoré poskytol Eurostat ([10]), sa deficit verejných financií Estónska zvýšil z 1,1 % HDP v roku 2024 na 2,0 % HDP v roku 2025. Zvýšenie deficitu v roku 2025 odráža hlavne silnejšiu dynamiku výdavkov, najmä verejných investícií do veľkých infraštruktúrnych projektov, ako je napríklad projekt Rail Baltica. Vychádzajúc z opatrení, ktoré boli v príslušných oblastiach politiky známe k dátumu uzávierky prognózy, sa v prognóze Komisie z jari 2026 predpokladá deficit na úrovni 4,5 % HDP v roku 2026 a na úrovni 4,8 % HDP v roku 2027. Zvýšenie deficitu v roku 2026 odráža hlavne zníženie príjmov, najmä v dôsledku reformy dane z príjmu fyzických osôb (prechod na univerzálny systém oslobodenia od dane), a zvýšenie výdavkov najmä v dôsledku výdavkov na obranu, ktoré dosiahli 5 % HDP, a na investičné projekty, ako je projekt Rail Baltica. Zvýšenie deficitu v roku 2027 je hlavne dôsledkom slabšej dynamiky príjmov.

---

6 Odporúčanie Rady z 21. januára 2025, ktorým sa schvaľuje národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán Estónska (Ú. v. EÚ, C/2025/652, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/655/oj).

7 Oznámenie Komisie s názvom Zohľadnenie zvýšených výdavkov na obranu v rámci Paktu stability a rastu, Brusel, 19. 3. 2025, C(2025) 2000 final.

8 Odporúčanie Rady z 8. júla 2025, ktorým sa Estónsku umožňuje odchýliť sa od maximálnych mier rastu čistých výdavkov stanovených Radou podľa nariadenia (EÚ) 2024/1263 (aktivácia národnej únikovej doložky) (Ú. v. EÚ, C/2025/3970, 20.8.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3964/oj).

9 Výročné správy o pokroku 2026 sú k dispozícii na adrese: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

10 Eurostat – Euro ukazovatele, 22. 4. 2026.

(12) Podľa odhadov Komisie boli zámery fiškálnej politiky ([11]), ktoré zahŕňajú výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov aj z prostriedkov EÚ, v roku 2025 reštriktívne, a to na úrovni 0,5 % HDP. Predpokladá sa, že v roku 2026 budú expanzívne, a to na úrovni 2,8 % HDP, a v roku 2027 reštriktívne, a to na úrovni 0,3 % HDP.

(13) Na základe údajov, ktoré poskytol Eurostat ([12]), sa dlh verejnej správy Estónska zvýšil z 23,5 % HDP na konci roka 2024 na 24,1 % HDP na konci roka 2025. Zvýšenie dlhového pomeru v roku 2025 odzrkadľuje najmä deficit verejných financií. Na základe opatrení v príslušných oblastiach politiky, ktoré boli známe k dátumu uzávierky prognózy, sa v prognóze Komisie z jari 2026 predpokladá, že pomer dlhu k HDP sa do konca roka 2026 zvýši na 26,9 % a do konca roka 2027 až na 30,5 %. Zvýšenia v rokoch 2026 a 2027 odrážajú najmä vysoké a trvalé rozpočtové deficity a pozitívne zosúladenie dlhu a deficitu v roku 2027.

(14) Na základe údajov Eurostatu dosiahli celkové výdavky verejnej správy na obranu v Estónsku v roku 2025 úroveň 4,2 % HDP, čo v porovnaní s referenčným rokom 2021 zodpovedá zvýšeniu o 2,1 percentuálneho bodu HDP. Podľa prognózy Komisie z jari 2026 sa predpokladá, že v roku 2026 dosiahnu 5,0 % HDP, čo v porovnaní s rokom 2021 zodpovedá zvýšeniu o 3,0 percentuálne body HDP.

(15) Únia naďalej čelí rizikám v súvislosti s narušením dodávok energie a zvýšenou volatilitou cien, ktoré ešte zhoršuje geopolitické napätie ovplyvňujúce svetové trhy s ropou a plynom. Skúsenosti z energetickej krízy v rokoch 2022 – 2023 ukázali, že rozsiahle a necielené opatrenia prinášajú veľké fiškálne náklady a sú sociálne a ekonomicky neefektívne. Od vypuknutia vojny na Blízkom východe vo februári 2026 Estónsko prijalo opatrenie fiškálnej politiky, ktorým sa zmierňuje vplyv vysokých cien energií na domácnosti a podniky ([13]). Konkrétne sa ním zvýšenie sadzieb spotrebnej dane z palív a elektriny presunulo z roku 2026 na rok 2027. Podľa prognózy Komisie z jari 2026 sa predpokladá, že fiškálne náklady na toto opatrenie budú v roku 2026 predstavovať zhruba 0,1 % HDP.

(16) Podľa výpočtov Komisie rástli čisté výdavky v Estónsku v roku 2025 o 2,0 % a kumulatívne za roky 2024 a 2025 o 5,7 %. Rast čistých výdavkov v roku 2025 je nižší ako odporúčaná maximálna miera rastu. Ak vezmeme do úvahy roky 2024 a 2025 spolu, aj kumulatívna miera rastu čistých výdavkov je nižšia ako odporúčaná maximálna miera rastu.

(17) Podľa výpočtov Komisie sa predpokladá, že čisté výdavky v Estónsku sa v roku 2026 zvýšia o 12,0 % a kumulatívne za roky 2024, 2025 a 2026 o 18,4 %. Predpokladaný rast čistých výdavkov v roku 2026 je vyšší ako odporúčaná maximálna miera rastu, čo zodpovedá odchýlke na úrovni 2,8 % HDP v ročnom vyjadrení. Pri spoločnom posúdení rokov 2024, 2025 a 2026 je aj predpokladaná kumulatívna miera rastu čistých výdavkov vyššia ako odporúčaná maximálna miera rastu, čo v kumulatívnom vyjadrení zodpovedá odchýlke 1,5 % HDP. Predpokladaná odchýlka je však v rámci flexibility, ktorú poskytuje národná úniková doložka na základe súčasných prognóz výdavkov na obranu.

---

[11] Zámery fiškálnej politiky sú vymedzené ako miera ročnej zmeny východiskovej rozpočtovej pozície verejnej správy. Ich cieľom je posúdiť hospodársky impulz vyplývajúci z fiškálnych politík, a to tých, ktoré sú financované z vnútroštátnych zdrojov, ako aj tých, ktoré sú financované z rozpočtu EÚ. Zámery fiškálnej politiky sa merajú ako rozdiel medzi i) strednodobým potenciálnym rastom a ii) zmenou primárnych výdavkov bez diskrečných príjmových opatrení a vrátane výdavkov financovaných z nenávratnej podpory (grantov) v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov Únie.

[12] Eurostat – Euro ukazovatele, 22. 4. 2026.

[13] Ide o stav k dátumu uzávierky prognózy Komisie z jari 2026 (4. mája 2026).

(18) Komisia 3. júna 2026 prijala správu podľa článku 126 ods. 3 ZFEÚ ([14]). V uvedenej správe sa posudzuje situácia Estónska vo vzťahu ku kritériu deficitu, keďže plánovaný deficit verejných financií krajiny v roku 2026 presahuje referenčnú hodnotu 3 % HDP. V správe sa dospelo k záveru, že po náležitom zohľadnení všetkých relevantných faktorov Estónsko nesplnilo kritérium deficitu. Komisia však zastávala názor, že v prípade Estónska neexistuje dôvod na začatie postupu pri nadmernom deficite, keďže Rada pre Estónsko aktivovala národnú únikovú doložku a predpokladaný deficit presahujúci referenčnú hodnotu v roku 2026 možno na základe prognózy Komisie z jari 2026 plne vysvetliť zvýšením výdavkov na obranu od roku 2021. Vzhľadom na uvedené skutočnosti a po zvážení stanoviska Hospodárskeho a finančného výboru zriadeného podľa článku 126 ods. 4 ZFEÚ Komisia nenavrhla začať postup pri nadmernom deficite.

(19) Vzhľadom na zvýšené bezpečnostné potreby rastú v Estónsku výdavky na obranu. Zvýšili sa z 2 % HDP v roku 2021 na 4,2 % v roku 2025, pričom sa očakáva, že od roku 2026 presiahnu 5 % HDP. Je preto dôležité, aby Estónsko našlo stabilné zdroje príjmov alebo nástroje na zníženie výdavkov, ktorými možno v strednodobom až dlhodobom horizonte podporiť financovanie nielen potrieb v oblasti výdavkov na obranu, ale aj všetkých potrieb v oblasti štrukturálnych výdavkov vrátane zdravotnej starostlivosti a dlhodobej starostlivosti.

(20) Daňové príjmy verejnej správy zostávajú štyri percentuálne body pod priemerom EÚ, a to na úrovni 35,2 % HDP v roku 2024, zatiaľ čo v EÚ je to 39,4 %. Od roku 2024 bolo zavedených viacero opatrení na zvýšenie príjmov: sadzba DPH bola zvýšená dvakrát, pričom v roku 2025 dosiahla 24 %; sadzby dane z príjmu fyzických a právnických osôb sa zvýšili na 22 %; spotrebné dane z alkoholu, tabaku a energií sa majú zvyšovať každý rok až do roku 2027/28; v roku 2025 bola zavedená nová daň z motorových vozidiel. Hoci tieto reformy prispievajú k zmenšeniu rozdielu v príjmoch v porovnaní s priemerom EÚ, ďalej zvyšujú závislosť od daní z práce a spotrebných daní, ktorých podiel na HDP je už teraz nad priemerom EÚ. Zároveň hrozí, že budú neprimerane zaťažovať skupiny s nižšími príjmami a prehlbovať nerovnosť príjmov. Bolo by prospešné rozšíriť základ dane prostredníctvom daní, ktoré sú menej škodlivé pre rast. Príkladom je využitie zdanenia nehnuteľností, ktoré sa stále využíva nedostatočne. Príjmy zo zdaňovania nehnuteľností dosiahli v roku 2024 výšku len 0,3 % HDP, čo je výrazne pod priemerom EÚ, ktorý je 1,8 %, čo svedčí o tom, že Estónsko sa zameriava skôr na zdaňovanie pozemkov než nehnuteľností. Postupným zavedením dane z nevyužívaných nehnuteľností určených na bývanie by sa rozšíril základ dane a súčasne by sa znížil nedostatok bývania. Zároveň sa vynaložilo úsilie s cieľom zefektívniť výdavky. Väčšina nedávnych preskúmaní výdavkov – posledné v roku 2025 – však bola pomerne úzko zameraná na určité oblasti verejných výdavkov, ako sú financovanie múzeí alebo administratívne postupy v sociálnej oblasti. Obmedzené navyše zostáva aj prepojenie medzi preskúmaniami výdavkov, zvyšovaním efektívnosti a prerozdeľovaním zdrojov. Jeho posilnenie by si vyžadovalo, aby k preskúmaniam dochádzalo častejšie a aby sa zabezpečilo, že výsledné úspory sa jednoznačne premietnu do rozpočtu a budú smerované do prioritných oblastí.

(21) Aby sa v širšej miere preberala zodpovednosť za úspešné vykonávanie nástrojov financovania Únie, naďalej treba systematicky, zmysluplne a včas zapájať miestne a regionálne orgány, sociálnych partnerov, občiansku spoločnosť a ďalšie relevantné zainteresované strany, a to aj v kontexte európskeho semestra.

---

[14] Správa Komisie vypracovaná v súlade s článkom 126 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, 3. 6. 2025 [COM(2026) 302 final].

(22) Tempo vykonávania programov politiky súdržnosti, ktoré zahŕňajú podporu z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR), Fondu na spravodlivú transformáciu (FST), Európskeho sociálneho fondu plus (ESF+) a Kohézneho fondu (KF), je v Estónsku naďalej rýchlejšie ako priemer EÚ, a to tak z hľadiska výberu projektov, ako aj z hľadiska platieb. Je dôležité udržať súčasnú dynamiku a súčasne maximalizovať vplyv investícií v praxi. Estónsko už v rámci svojich programov politiky súdržnosti prijíma opatrenia na podporu konkurencieschopnosti a rastu. V niektorých oblastiach však môže byť potrebné ďalšie posilnenie, a to vrátane oblastí týkajúcich sa pretrvávajúcich územných rozdielov, hospodárskej diverzifikácie a spravodlivej transformácie. Hoci je účinné vykonávanie celkovo uspokojivé, súvisia s ním výzvy vyplývajúce z obmedzenej dostupnosti a využívania regionálnych údajov. Je nevyhnutné zabezpečiť, aby sa rýchlo a účinne realizovali nové investície, ktoré Estónsko identifikovalo vo svojom strednodobom preskúmaní fondov politiky súdržnosti – najmä tie, ktoré súvisia s piatimi prioritami stanovenými v nariadení o strednodobom preskúmaní ([15]).

(23) Konvergencii a rastu v Estónsku bráni pretrvávanie regionálnych rozdielov. Hospodárska činnosť, vysokohodnotné verejné služby a kvalifikovaná pracovná sila sú sústredené v okolí regiónu hlavného mesta. Odľahlé a vidiecke regióny čelia štrukturálnym výzvam, ktoré sú spojené s riedkym osídlením, demografickým poklesom, problémami s pripojiteľnosťou a prístupom k základným verejným službám. Estónsko ako krajina na východnej vonkajšej hranici EÚ čelí aj ďalším výzvam, ktoré brzdia jeho vyhliadky na hospodársky a sociálny rozvoj, keďže existujúce štrukturálne výzvy sa zhoršujú. V dôsledku útočnej vojny Ruska proti Ukrajine sa zvyšujú bezpečnostné tlaky, narúšajú sa cezhraničné hospodárske činnosti, znižuje sa investičná atraktívnosť a ďalej sa obmedzuje prístup k financovaniu. Vzhľadom na obavy o bezpečnosť ľudí a kritickej infraštruktúry sú potrebné investície do civilnej ochrany, pripravenosti a vojenskej mobility, ktoré by mohli poskytnúť príležitosti pre hospodárstva regiónov a zároveň zvýšiť tlak na financovanie verejných služieb. Podpora hospodárskej diverzifikácie a posilnenie odolnosti regiónu sú mimoriadne dôležité v okrese Ida-Viru, ktorý prechádza významnou priemyselnou, hospodárskou a sociálnou transformáciou vzhľadom na postupné ukončovanie činnosti v odvetví využívajúcom roponosnú bridlicu.

(24) Estónsko čelí viacerým výzvam, ktoré súvisia s výskumom a inováciami, prístupom k financovaniu, energetickou efektívnosťou budov, energiou z obnoviteľných zdrojov a energetickou bezpečnosťou, udržateľnou dopravou, ponukou pracovnej sily a zručností a so sociálnou ochranou.

(25) Hoci sa celková inovačná výkonnosť Estónska od roku 2017 neustále zlepšuje, výdavky podnikov na výskum a vývoj v pomere k HDP zostávajú pod priemerom EÚ. Zároveň sa výrazne zvýšila podpora výskumu a vývoja v podnikoch, pričom priama verejná podpora dosiahla v roku 2023 úroveň 0,15 % HDP, čo je nad priemerom EÚ. To zahŕňa nové iniciatívy, ako je národné centrum aplikovaného výskumu, program TemTA pre vývoj aplikovaného výskumu a technológií, stimuly pre spoluprácu medzi vedou a podnikmi na základe výsledkov a opatrenia na posilnenie správy duševného vlastníctva a prenosu technológií. Počet udelených patentov sa však znížil a spolupráca medzi výskumom a podnikmi zostáva obmedzená, čo naznačuje, že

[15] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2025/1914 z 18. septembra 2025, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) 2021/1058 a (EÚ) 2021/1056, pokiaľ ide o osobitné opatrenia na riešenie strategických výziev v rámci strednodobého preskúmania.

verejné investície do výskumu a inovácií sa stále využívajú nedostatočne. Roztrieštenosť medzi podporou inovácií a širšími iniciatívami na podporu malých a stredných podnikov (MSP) znižuje účinnosť politiky a oslabuje transformáciu výskumu do trhových výstupov. K posilneniu komercializácie inovácií by prispelo, ak by sa tieto nedostatky začali riešiť – a to aj zabezpečením integrovanejších rámcov podpory a trvalých investícií do aplikovaného výskumu a oblastí s veľkým vplyvom, ako je napríklad umelá inteligencia.

(26) Dostupnosť finančných prostriedkov je zásadnou investičnou prekážkou pre 19 % spoločností v Estónsku, pričom podiel podnikov s nedostatkom finančných prostriedkov je výrazne vyšší ako priemer EÚ. Estónske podniky sa vo veľkej miere spoliehajú na interné financovanie, čo je odrazom štrukturálnych prvkov, ako je daňový systém, prevaha MSP a skromná základňa inštitucionálnych investorov. Pretrvávajúce nedostatky v prístupe MSP k finančným prostriedkom naďalej brzdia inovácie, komercializáciu výskumu a zavádzanie technológií efektívne využívajúcich zdroje. Hoci integrácia infraštruktúry kapitálového trhu v pobaltských štátoch od roku 2017 a podpora zo strany vnútroštátnych a nadnárodných inštitúcií prispeli k rozvoju kapitálového trhu, súkromného kapitálu a rizikového kapitálu, naďalej pretrvávajú finančné obmedzenia, ktoré ešte viac prehĺbila dôchodková reforma z roku 2021, čo spôsobilo zmenšenie veľkosti domácich kapitálových trhov a inštitucionálnych investícií. Napriek tomu, že sa prístup k finančným prostriedkom rozšíril prostredníctvom nástrojov, ako sú režim investičných účtov, cielené schémy záruk a nové dohody o financovaní, a to najmä s Európskym investičným fondom, dopyt naďalej prevyšuje nad ponukou, čoho dôkazom je rýchly nadmerný záujem o účasť na výzvach v oblasti regionálnej podpory. Zlepšením prístupu k financovaniu, najmä pre MSP mimo veľkých mestských centier, a to aj prostredníctvom cielených záruk a integrovanejšieho rámca na podporu inovácií a podnikov, by sa prispelo k mobilizácii investícií, podporilo by sa rozširovanie a urýchlilo by sa zavádzanie inovačných technológií a technológií efektívne využívajúcich zdroje.

(27) Na budovy pripadá 46,1 % spotreby energie v krajine, keďže zlepšovanie konečnej spotreby energie v sektore bývania v Estónsku v rokoch 2019 až 2024 stagnuje. Nízka energetická efektívnosť bytového fondu spôsobuje, že na vykurovanie sa vynakladá vysoký podiel disponibilných príjmov, čo má mimoriadne nepriaznivý dosah na zraniteľné skupiny. V Estónsku sa pri obnove využívajú najmä systémy podpory založené na grantoch, zatiaľ čo využívanie finančných nástrojov zostáva obmedzené. Zvýšením dostupnosti finančných nástrojov by sa mohla podporiť dekarbonizácia a cenová dostupnosť bývania prostredníctvom nižších nákladov na vykurovanie v obnovených obydliach. Ak by sa stanovila jasná cesta k dekarbonizovanému a energeticky efektívnemu fondu budov, aj to by prispelo k riešeniu potreby adaptácie na zmenu klímy a zvýšenia celkovej odolnosti voči krízam.

(28) Energetický mix Estónska sa výrazne posunul smerom k obnoviteľným zdrojom energie, a to z 35 % v roku 2023 na 40 % v roku 2024. Hoci sa podiel roponosnej bridlice z domácich zdrojov na energetickom mixe výrazne znížil z 30 % v roku 2023 na 25 % v roku 2024, je naďalej hlavným zdrojom energie v Estónsku, čo brzdí zelenú transformáciu. Estónsko aj napriek zníženiu denných cien v posledných rokoch z dôvodu čoraz vyššieho podielu slnečnej energie v energetickom mixe (67,9 % podiel obnoviteľných zdrojov energie na čistej výrobe elektriny v roku 2025, čo je jeden z najvyšších podielov v EÚ) zostáva zraniteľné voči prudkým cenovým skokom v obdobiach vysokého dopytu. I keď bola estónska elektrizačná sústava vo februári 2025 úspešne synchronizovaná s elektrizačnou sústavou EÚ, v záujme podpory

transformácie a zvýšenia energetickej bezpečnosti stále treba dokončiť ďalšie synchronizačné projekty, najmä s Lotyšskom a Fínskom. V Estónsku síce v roku 2025 došlo k sprevádzkovaniu prvého rozsiahleho batériového systému uskladňovania energie, na zvýšenie energetickej flexibility krajiny je však nevyhnutná výstavba ďalších takýchto systémov. Musí sa pokračovať aj v úsilí o posilnenie odolnosti kritickej energetickej infraštruktúry, a to najmä v oblasti kybernetickej bezpečnosti a dohľadu nad infraštruktúrou.

(29) Produktivitu zdrojov v Estónsku znižuje význačné postavenie priemyselných odvetví náročných na zdroje a značná závislosť od ropnej bridlice (v roku 2023 išlo o 52,5 % hrubej dostupnej energie v Estónsku). Estónsko v roku 2024 vytváralo 1,15 EUR na kilogram suroviny, pričom priemer EÚ bol 2,99 EUR. Z hľadiska produktivity zdrojov meranej ako pomer hrubého domáceho produktu (HDP) k domácej spotrebe surovín patrí Estónsko stále medzi krajiny s najhoršími výsledkami v EÚ, pričom pozorovaný trend má zhoršujúcu sa tendenciu – v roku 2023 bola hodnota indexu na úrovni 127,7 a v roku 2024 na úrovni 124,7. Ak má Estónsko zvýšiť produktivitu zdrojov, musí upustiť od využívania ropnej bridlice, ďalej podporovať inovácie využívajúce biologické materiály s cieľom začať využívať zdroje na spôsoby použitia s vyššou hodnotou a takisto podporovať vývoj a zavádzanie technológií efektívne využívajúcich zdroje a zlepšiť obehovosť, čo si vyžaduje značné investície.

(30) Veľkým zdrojom emisií skleníkových plynov je aj naďalej estónske odvetvie dopravy. Na cestnú dopravu v roku 2024 pripadalo 48 % emisií Estónska podľa nariadenia o spoločnom úsilí, keďže od roku 2005 sa zvýšili o 27 %. Je to spôsobené tým, že Estónsko má najstarší vozový park v EÚ a miera vlastníctva automobilov je nad priemerom EÚ. Ak chce Estónsko riešiť túto výzvu a realizovať vlastný plán rozvoja dopravy a mobility na roky 2021 – 2035, musí zaviesť opatrenia na podporu prechodu na používanie udržateľnej verejnej dopravy. Na tento účel je nevyhnutná podpora pri prechode na integrované riešenia a zlepšenie multimodálneho prepojenia a služieb pre cestujúcich, ako aj ďalšia elektrifikácia železníc a dokončenie projektu Rail Baltica. Dopravná infraštruktúra Estónska je citlivá na dôsledky zmeny klímy; ide o aspekt, ktorý by sa mal zohľadniť pri plánovaní nových investícií do tohto odvetvia.

(31) Vzhľadom na kľúčovú úlohu ľudského kapitálu pri posilňovaní konkurencieschopnosti a strategickej autonómie Únie Rada v roku 2026 odporučila, aby členské štáty prijali opatrenia na urýchlené riešenie štrukturálnych výziev súvisiacich s ľudským kapitálom v oblasti zručností a vzdelávania, ktoré bránia konkurencieschopnosti. K vykonávaniu odporúčania Rady týkajúceho sa ľudského kapitálu v Únii môžu prispieť aj odporúčania na rok 2026 adresované Estónsku.

(32) Estónsko naďalej čelí výzvam pri posilňovaní ponuky zručností a zlepšovaní prechodu na trh práce. Predčasné ukončenie školskej dochádzky (viac ako 10 % v roku 2025) naďalej negatívne ovplyvňuje dosiahnutý stupeň vzdelania, zatiaľ čo nezamestnanosť mladých ľudí (viac ako 20 % v roku 2025) a vysoký podiel mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (11,2 % v roku 2025), poukazujú na pretrvávajúce ťažkosti pri prechode zo školy do zamestnania. Veková skupina 18 – 24 rokov je obzvlášť vystavená riziku chudoby zamestnaných. Odborné vzdelávanie a príprava (OVP) a vysokoškolské vzdelávanie zohrávajú dôležitú úlohu pri zvyšovaní úrovne zručností pre rastúce odvetvia, v ktorých je vysoký dopyt po pracovnej sile. Celkovo však OVP zostávajú nedostatočne atraktívne, zatiaľ čo vysokoškolské vzdelávanie čelí nedostatku absolventov v kľúčových oblastiach, ako je veda, technológia, inžinierstvo a matematika (STEM). Veľké rozdiely v prístupe k zvyšovaniu úrovne zručností a rekvalifikácii v závislosti od veku,

sociálno-ekonomického prostredia a stupňa vzdelania naďalej obmedzujú základňu zručností, a to najmä v regiónoch, ktoré prechádzajú na činnosti s vyššou pridanou hodnotou. Školy čelia čoraz rozmanitejším potrebám študentov vrátane rastúceho dopytu po ďalšej podpore vzdelávania, zatiaľ čo kvalitu vzdelávania ohrozuje výrazný nedostatok učiteľov – najmä učiteľov predmetov STEM a estónčiny ako druhého jazyka – ktorý je mimoriadne závažný vo vidieckych oblastiach. Hoci digitálne zručnosti sa vo všeobecnosti zhodujú s priemerom EÚ, Estónsko zatiaľ nedosiahlo cieľ EÚ na úrovni 80 %. Mnohým pracovníkom stále chýbajú primerané zručnosti v oblasti IKT a softvérové zručnosti, pričom dopyt po kompetenciách v oblasti umelej inteligencie a digitálnych kompetenciách podľa očakávaní len porastie. Naďalej nedostatočná je aj ponuka zručností dôležitých pre zelenú transformáciu, keďže je príliš skoro na to, aby sa prejavil vplyv nedávnych opatrení vrátane opatrení podporených v rámci RRF. K zlepšeniu výsledkov v oblasti zamestnanosti by prispelo, ak by došlo k posilneniu prechodu zo vzdelávania do zamestnania, rozšíreniu cielených iniciatív v oblasti zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie (vrátane dosahu na dospelých s nízkou úrovňou zručností a starších dospelých) a podpore včasnej integrácie mladých ľudí na trh práce. Pokrytie kolektívnym vyjednávaním a hustota odborových zväzov patria k najnižším v EÚ, pričom tripartitný sociálny dialóg sa v posledných rokoch oslabil. K riešeniu týchto výziev by mohlo prispieť posilnenie sociálneho dialógu a kolektívneho vyjednávania, a to aj prostredníctvom zapojenia tripartity.

(33) Nízke výdavky na sociálnu oblasť a nedostatky v pokrytí sociálnej ochrany prispievajú k vysokému riziku chudoby zraniteľných skupín. Podpora minimálneho príjmu zostáva relatívne nízka, zatiaľ čo celkové výdavky na sociálne dávky zostávajú pod priemerom EÚ (17,8 % HDP v roku 2024 v porovnaní s priemerom EÚ na úrovni 27,3 %), čo obmedzuje vplyv sociálnych transferov na znižovanie chudoby. Osoby so zdravotným postihnutím vrátane zamestnaných osôb čelia podstatne vyššiemu riziku chudoby než celková populácia (32,5 % obyvateľstva so zdravotným postihnutím v produktívnom veku v porovnaní s 15 % v prípade osôb bez zdravotného postihnutia), čo čiastočne odráža relatívne nízke dávky v invalidite. Riziku chudoby a tlakom spojeným s nákladmi na bývanie sú zároveň obzvlášť vystavené domácnosti s jedným rodičom. Obmedzený fond sociálneho bývania a výzvy spojené s cenovou dostupnosťou bývania ďalej prehlbujú riziko chudoby, najmä v prípade zraniteľných skupín. Hoci je plánovaná politika bývania Estónska na roky 2025 – 2035 krokom správnym smerom, jej vykonávanie by sa malo monitorovať, aby sa mohol posúdiť jej vplyv na cenovú dostupnosť bývania. Reformy systému minimálneho príjmu sa zameriavajú na zlepšenie primeranosti a účinnosti dávok na zabezpečenie životného minima, ale vzhľadom na to, že tieto reformy sú stále v počiatočnom štádiu, sa ich vplyv ešte len prejaví. Napriek nedávnym reformám je primeranosť dôchodkov v Estónsku naďalej výzvou, pričom riziko chudoby starších ľudí je stále jedno z najvyšších v EÚ. Mimoriadne ohrozené sú ženy a starší ľudia žijúci osamote, u ktorých je riziko chudoby alebo sociálneho vylúčenia najvyššie v EÚ. Súvisí to s dlhšou strednou dĺžkou života, so zložením domácností a s obmedzeným pokrytím v oblasti vdovských dôchodkov, v dôsledku čoho mnoho starších žien žije osamote s relatívne nízkym príjmom. Riziko chudoby by sa mohlo znížiť posilnením primeranosti dávok a rozšírením prístupu k sociálnej ochrane, ako aj zlepšením účasti v pilieroch doplnkového dôchodkového zabezpečenia.

(34) Estónsko naďalej čelí výzvam, pokiaľ ide o prístup k zdravotnej starostlivosti a dlhodobej starostlivosti a ich cenovú dostupnosť, najmä v regiónoch mimo hlavných mestských centier a v prípade zraniteľných skupín. Hoci Estónsko uskutočnilo reformy a investície

s cieľom riešiť nedostatok pracovníkov v zdravotníctve, posilniť primárnu starostlivosť a sieť nemocníc, ako aj podporiť integráciu zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb, prístup k nim je naďalej výzvou. Verejné výdavky na zdravotnú starostlivosť a dlhodobú starostlivosť sú výrazne pod priemerom EÚ, čo prispieva k značnej miere neuspokojených potrieb, vysokým hotovostným doplatkom a obmedzenej dostupnosti služieb dlhodobej starostlivosti, najmä v prípade starostlivosti v domácom prostredí, a vedie k pretrvávajúcej závislosti od neformálnej starostlivosti, ktorá neúmerne postihuje skupiny s nižšími príjmami a zvyšuje riziko chudoby u osôb, ktoré potrebujú starostlivosť. Napriek usmerneniam v oblasti kvality sa prístup k sociálnym službám v jednotlivých obciach značne líši, pričom tento stav ešte zhoršujú čoraz dlhšie poradovníky. V Estónsku pretrvávajú výrazné nerovnosti, pokiaľ ide o strednú dĺžku života a strednú dĺžku života v zdraví, čo úzko súvisí so sociálno-ekonomickým postavením, vzdelaním, príjmom a miestom bydliska. Súčasný sociálny model zdravotného poistenia nie je z dlhodobého hľadiska finančne udržateľný, keďže sa predpokladá, že výdavky budú v dôsledku starnutia obyvateľstva, rastúceho dopytu a zmien na trhu práce rásť rýchlejšie než príjmy. Naďalej je nevyhnutné pokračovať v realizácii reforiem zameraných na zlepšenie integrácie zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb, prioritizáciu prevencie a zabezpečenie udržateľného financovania, ako aj na riešenie nedostatku pracovnej sily a zníženie rozdielov v prístupe a cenovej dostupnosti.

(35) Vzhľadom na úzke prepojenia medzi ekonomikami členských štátov eurozóny a ich kolektívny príspevok k fungovaniu hospodárskej a menovej únie Rada v roku 2026 odporučila, aby členské štáty eurozóny prijali opatrenia na plnenie odporúčania týkajúceho sa hospodárskej politiky eurozóny na rok 2026, a to aj prostredníctvom svojich plánov obnovy a odolnosti. V prípade Estónska pomáha odporúčanie 1 pri vykonávaní prvého, druhého a tretieho odporúčania týkajúceho sa eurozóny, odporúčanie 2 pomáha pri vykonávaní štvrtého odporúčania týkajúceho sa eurozóny, odporúčania 3 a 4 pomáhajú pri vykonávaní siedmeho odporúčania týkajúceho sa eurozóny a odporúčanie 5 pomáha pri vykonávaní piateho odporúčania týkajúceho sa eurozóny,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Estónsko v rokoch 2026 a 2027 prijalo opatrenia s cieľom:

1. Naďalej dodržiavať maximálne miery rastu čistých výdavkov, ktoré odporučila Rada 21. januára 2025, a zároveň využiť flexibilitu, ktorú poskytuje národná úniková doložka, na vyššie výdavky na obranu. Posilniť obrannú pripravenosť a súčasne zabezpečiť efektívnosť výdavkov a postupnú úpravu rozpočtu s cieľom udržiavať výdavky na obranu na štrukturálne vyššej úrovni. Zabezpečiť, aby všetky opatrenia prijaté na zmiernenie vplyvu zvýšenia cien energií boli dočasné, zamerané na ochranu zraniteľných domácností alebo na riešenie potrieb energeticky náročných podnikov, aby sa zachovali stimuly na úspory energie a aby sa zároveň zabezpečilo, že ich fiškálne náklady budú zlučiteľné so záväzkami vyplývajúcimi z fiškálneho rámca EÚ. Zabezpečiť udržateľné financovanie potrieb výdavkov vrátane výdavkov na obranu rozšírením základu dane, využitím daní, ktoré menej poškodzujú rast, vrátane zdaňovania nehnuteľností a nasmerovaním výdavkov do prioritných oblastí na základe preskúmaní verejných výdavkov.

2. Zabezpečiť kontinuitu reforiem a investícií realizovaných v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Udržať dynamiku vykonávania programov politiky súdržnosti, v prípade potreby na základe prerozdelenia prostriedkov na strategické priority a flexibility, ktoré vyplynuli zo strednodobého preskúmania rámca politiky súdržnosti. Riešiť jedinečné sociálno-ekonomické a bezpečnostné výzvy, ako aj výzvy súvisiace s občianskou pripravenosťou, ktoré postihujú najmä regióny na východnej vonkajšej hranici EÚ.

3. Lepšie využívať verejné investície do výskumu a inovácií a riešiť prekážky, ktoré bránia komercializácii výskumu a inovácií. Zlepšiť prístup k finančným prostriedkom vrátane finančných prostriedkov na rozširovanie, najmä pre malé a stredné podniky a spoločnosti mimo hlavných mestských oblastí, a to aj prostredníctvom integrácie rámcov na podporu inovácií a podnikania.

4. Ďalej investovať do energeticky efektívnej obnovy, a to aj prostredníctvom finančných nástrojov, s cieľom znížiť dopyt po energii a prispieť k zvyšovaniu cenovej dostupnosti bývania. Znížiť celkovú závislosť od fosílnych palív a podiel roponosnej bridlice na energetickom mixe investovaním do energie z obnoviteľných zdrojov a presadzovaním uskladňovania energie. Zvýšiť energetickú bezpečnosť a odolnosť voči hybridným hrozbám, napríklad zabezpečením dostatočnej kapacity elektrických prepojení a posilnením odolnosti infraštruktúry sústavy. Zvýšiť využívanie udržateľnej a menej znečisťujúcej dopravy urýchlením dokončenia projektu Rail Baltica a uľahčením integrácie systémov verejnej dopravy. Zvýšiť produktivitu zdrojov prostredníctvom podpory zavádzania technológií efektívne využívajúcich zdroje.

5. Zlepšiť zručnosti rozšírením príležitostí pre nízkokvalifikovaných a starších dospelých a posilnením vzdelávania v oblasti STEM na všetkých úrovniach. Znížiť počet žiakov, ktorí predčasne ukončia školskú dochádzku, riešením nedostatku učiteľov a podporou žiakov so špeciálnymi potrebami. Zlepšiť zamestnanosť mladých ľudí prostredníctvom účinnejších aktívnych politík trhu práce a venovať pri tom osobitnú pozornosť regionálnym rozdielom. Posilniť sociálnu ochranu s cieľom znížiť riziko chudoby v prípade zraniteľných skupín zvýšením primeranosti a účinnosti systému dávok. Zlepšiť prístupnosť a cenovú dostupnosť zdravotnej starostlivosti a dlhodobej starostlivosti vrátane riešenia regionálnych rozdielov, a to zabezpečením financovania.

V Bruseli

Za Radu
predseda/predsedníčka